

ארבעה מנהלים וסמינר שהפך למכללה-בוני הסמינר ומקדמי האקדמיזציה של המכללה

א. אבידן

בי"ס לחינוך, אוניברסיטת תל-אביב; מכללת לוינסקי לחינוך, תל-אביב, ישראל

המחקר עוסק בארבעה מנהלי מכללה אחת בתל-אביב- מכללת לוינסקי לחינוך- בתקופה של כארבעה עשורים מכלל מאה שנות קיומה. המחקר מציג את תפיסותיהם החינוכיות ועשייתם של שני מנהלים בני תקופתנו- ד"ר אברהם רוכלי וד"ר מרים מבורך, אשר הובילו את מהלכי האקדמיזציה בסמינר שהפך ל-"מכללת לוינסקי לחינוך", בשלושת העשורים האחרונים בהשוואה להגותם ועשייתם של שני המנהלים מתקופת הראשית של הסמינר, טרם קום המדינה - ד"ר ניסן טורוב, המייסד והמנהל הראשון שלו, וד"ר יצחק אפשטיין, המנהל השלישי של הסמינר.

מטרותיו העיקריות של המחקר הן בחינה והשוואה של ארבעה ממנהלי הסמינר/ מכללת לוינסקי לחינוך בשתי נקודות זמן משמעותיות בחיי המוסד: תהליכי המעבר לאקדמיזציה ומתן הכרה אקדמית לכלל המסלולים הנלמדים בו, דהיינו הענקת התואר הראשון בחינוך (B.Ed) בשנות השמונים, והענקת התואר השני (M.Ed.) בתחילת שנות האלפיים, על רקע ובהשוואה להקמת המוסד ובניית תכנית הלימודים הראשונה שלו בין השנים 1912-1924.

המחקר ישווה עשייה חינוכית משתי תקופות בהווייתו של המוסד החינוכי העוסק בהכשרת מורים. במרכז המחקר ייערכו ארבעה חקרי מקרה על ארבעת המנהלים שצוינו- כל אחד מהם על רקע תקופתו, ואחר תיערך השוואה בין ארבעת המנהלים. חקרי המקרה וההשוואה ביניהם, יישענו, בשלב הראשון, על ניתוח קשוב ומתודי של חומרים ראשוניים ומשניים שנאספו על המנהלים ותקופותיהם, ובשלב השני תיבחן התמונה המחקרית שעלתה מניתוח החומרים הללו. לשם הבנת הדברים נערכו ראיונות עם בכירים מהמוסד ונבדקו מסמכים רלוונטיים.

ממצאי המחקר, המוצגים בדגם מערכת, מתארים את ממדי עשייתם החינוכית של ארבעת המנהלים בתקופת ניהולם את המוסד. הדגם מציג שלושה ממדים עיקריים של תהליך הניהול: התשומות שהשפיעו על בניית החזון וקביעת היעדים החינוכיים של המוסד (התהליך עצמו) אשר הובילו להפקת התוצרים החינוכיים של המוסד (התפוקות). הדגם יפורט בהרחבה במצגת בכנס.

תרומתו הפוטנציאלית של המחקר היא בתחום ההיסטורי-חינוכי. המחקר מרחיב ומאיר את הידע הקיים במספר נושאים- הכשרת המורים בישראל, מנהלי מכללות להכשרה להוראה ותהליכי האקדמיזציה של מערכת ההכשרה להוראה. המחקר מציג הסתכלות קרובה, שלא נעשתה עד כה, על ארבעה מנהלים שעבדו באותו מוסד להכשרת מורים. לכל אחד מהם סיפור חיים שונה ודרך הובלתו את המוסד צמחה מתוך הקשר היסטורי-חברתי-חינוכי אחר. התבוננות לעומק בדרכם של ארבעת המנהלים יכולה להוסיף נדבך לידע הקיים על ראשי מכללות להכשרת מורים, על תפקידיהם בזיקה למאפייני התקופות בהם הם פועלים. סיפוריהם האישיים-מקצועיים של ארבעת המנהלים עשויים לתרום להבנתנו את דרכי הניהול של העוסקים במנהל חינוכי, בתקופת התהוות החינוך העברי-לאומי בארץ-ישראל, ובתקופה העכשווית בעת התרחשות תהליכי האקדמיזציה במוסדות להכשרת המורים בישראל.